

Prosta ženitev pa deželni zbor v Gradcu.

Koliko je liberalnim gospodom, ki sedé v deželnem zboru v Gradcu, mar za blagostanje ljudstva, za to imamo nov dokaz — dokaz pa tak, da ga mi nismo veseli pa tudi za to gospódo samo ni posebno laskav.

Slovenski pa nemški konservativni poslanci so v 4. seji dne 30. nov. deželnemu zboru predložili načrt postave, ki bi imel sklepanje zakonov, katero sedaj ne pozna nobene meje, nekaj vmejiti. Ces. svetnik, poslanec g. Jerman je v seji dne 2. dec. uzroke, ki terjajo tako postavo, temeljito zboru razlagal. Ali vse ni nič pomagalo, 27 liberalnih gospodov še na vse, kar se jim je povedalo, ni toliko dalo, da bi se načrt bil, kakor se to pri enakih stvarih godi, izročil kakemu odseku v pretresovanje in konečno poročevanje. Kar meni nič, tebi nič so ga v prvem hipu pokopali.

V tem se človek pač začuden vpraša, ali je v resnici to neomejeno oženjevanje tolika dobrota za deželo, da se mora poskus, omejiti ga, koj v prvem tiru zadušiti? Mi bi mislili, da bi britke skušnje, kar so jih občine doživele, odkar je bil liberalizem pretrgal meje, ki so jih bile še branile popolnega izžemanja, že dovolj kazale, da prosta ženitev nikakor ne odstranja divjih zakonov, pač pa pospešuje nemoralno življenje ter kmetijstvo pa občine čedalje bolj riva izpod lastne strehe in naravnost pod tuj kap v obliki neznosnih stroškov.

Kjer so divji zakoni doma, tam je v resnici težek križ, posledice taci zakonov so črez vse hude. Kar tedaj nje zabranjuje, to pozdravlja človek vselej s polnim veseljem, ali tega ne storé proste ženitve. Ves čas, kar so te bile mogoče, števila ravno ne vemo, pa to vemo za gotovo, da divjih zakonov ni vsled njih manj postalo. Uzroki taci zakonov tiče vse kje drugje, kakor v onih mejah, v katerih so se do dobe liberalizma zakoni sklepali; v malovernosti ljudi pa v slabem nadzorovanju na strani srenjskih in političnih oblasti — v teh je prva in največja krivnja, da in kjer se je divjih zakonov kaj prikazovali. Naj se to poravna, pa obljubimo, da bo vseh teh zakonov h kratí konec, ali ravno zoper to je sedaj liberalizem povsod, kar je mogel, delal in nismo se čudili, če je bilo vsled tega tu pa tam par divjih zakonov mogočih.

Na drugi strani pa so prav proste ženitve, to je take, na katerih sklepanje ni imela občina nobene moči, odprta vrata nemoralnemu življenju mladih ljudi. Dokler je deklina vedela, da ne more s človekom stopiti v zakonsko zavezo, ki ne glešta druga, kakor grdo poželjivost pa vselej suho grlo, branila se ga je in tudi njegove sladke besede niso je premotile, ali sedaj o prostem oženjevanju je to vse drugače, strast pa upanje, da, če bi se jima

bilo tudi vzeti treba, nju zakon ne bo imel vseh onih križev, ki so v zakonih nemaničev doma, — to lahko oba premoti in zamota v grdo življenje. Izkušnja to čedalje huje potrjuje in krstni zapisniki po mestnih župnijah, pa tudi že po drugih so za to glasne priče. Število nezakonskih otrok se vsled prostega oženjevanja ni, kar vemo, nikjer zdatno skrčilo, pač pa se je na večih krajih še povzdignilo. —

Ali še huje rane seka ta narobe-prostost kmetijstvu. Delo se je pri njem očividno podražilo in zanesljivih poslov je težko dobiti in še težje obdržati. Kmetje na večjih kmetijah so bili jeli za to segati po sredstvu dvomljive vrednosti. Postavili so si na svoji zemlji koč in vane vzprejemali take nemaniče, ki so bili v zakon stopili, ne da bi vedeli, s čim da bodo živeli, — samo za to, da bi imeli stalne delalce, ali le redko so si z njimi v resnici pomagali, kajti takim ljudem se sila težko ustreže. Taci koč in s tacimi prebivalci se je po nekaterih krajih sila veliko namnožilo in srečnejši, imoviti za to prebivalci niso postali.

O nevoljah, v katere so proste ženitve srenje prignale, še govoriti, menimo, da ni treba. Teh ne taji nihče, čutijo jih vse občine, ali najhujše na kmetih. Dokler je človek mlad in zdrav, najde še delo povsod, posebno v mestih in fabrikah je zato taci ljudi že cel kup, od vseh strani hité tje, kajti njih delo se jim plača, vsaj na videz, bolje. Zakon je v mestih še lažje sklenjen, kakor na kmetih, priložnosti spoznati se, jim nikjer ne manjka; kolikor za to djanje treba, spravi se kmalu skupaj in že šteje svet v hipu eno družino nemaničev več. V tem, ko vriskajo svatje v kaki beznici, joka pa se — domača občina, zakaj prej ali slej ji bo treba rediti ne enega, nego celi kup siromakov.

V resnici modri so torej ti liberalni gospodje v Gradcu in pa sila jim je mar za blagostanje ljudstva, kedaj jim bo vendar mrena padla z oči? Toliko bolj štejemo pa našim in nemškim konservativcem v čast, da so vsaj poskusili v tem kaj storiti. Vedeli so pač naprej, da bo tokrat le pri poskušnji ostalo, vendar pa so to stopinjo storili, naj bi se jim pozneje kje ne očitalo, da niso umeli svojih dolžnosti.

Gospodarske stvari.

Zimsko cepljenje divjakov.

To cepljenje je jako malo, posebno slovenskim sadjerejcem, znano. Zasluži pa, da bi si vsak, kdor si izreja v drevesnici sadna drevesa, bodisi za se ali za prodajo, to cepljenje poskusil.

Lani, meseca prosinca in svečana sem divjake enoletne, I. odbir, okoli 800 poskusil v izbi požlahniti; to se mi je tako dobro obneslo, da moram odkritosrčno to prav toplo vsem slovenskim sadjerejem poročati. Na en dan sem posadil tistih po zimski cepljenih 800, 200 lanskega leta okuliranih in 200 nepožlahnjenih; te vse enega leta veje iz pešk, tedaj enake močnosti in starosti. Pa koliki razloček! — okulanti so najmočnejši; visoki blizu in čez 2 m., tisto zimsko cepljenje $1\frac{1}{2}$ — 2 m., no divjaki pa, ne da bi bili požlahnjeni, enake starosti in enake močnosti so ostali tako slabi, da so komaj nekaj vejic po 1 dm dolgosti pognali.

Jaz sklepam iz tega, da vsekako cepič močno upljiva na divjak. Žlahni del nad zemljo spodbuja, zbog dihavnih organov perja, hrano nabirajoče organe, korenine, ter tako pouzroči močno rast. Divjak ima peresa sploh manjša, ter zbog tega manj redivnih sokov, pripravlja rast korenine i. t. n.

Kdor nima še v tej stvari skušenj, ter želi poskusiti, njemu nasvetujem na kratko to-le:

- Divjake vzeti že sedaj iz zemlje, in jih shraniti na primernem mestu, kjer so, kolikor je mogoče, zime in suše obvarovani, da se lahko v vsakem času v roke vzamejo. Najbolj sposobna je lahka zemlja na prostem ali v kleti, tudi v kleti v mah vloženi se dobro obvarujejo.
- Izba mora biti, kjer se cepi, ne pretopla, vendar tudi ne tako mrzla, da bi ne bilo mogoče brez težave tega dela opravljati.
- Cepi naj se vedno na divjak po načinu kopuliranja z angleškim zarezo, ker po tem načinu ima operacija največ kontaktnih plošč, se kambijum najlože izraste in cepljenje je močno, da se pri saditvi ne premakne.
- Za povez se rabi liče lipovo, ali pa rafija ter se pomaže z mrzlo tekočim voskom.
- Presaja se zgodaj v spomladi, ko se že ni več hujših mrazov bati.

Tistim, kateri želé malo drevesnico lepo enake zrasti imeti, da se namreč vsako drevo enako močno razvija, svetujem nasad z divjaki, ki so prejšnje leto na speče oko cepljeni bili. Meni se je takov nasad jako dobro obnesel, ker je pri saditvi poznati vsakemu, kateremu je požlahnitev se prijel, tedaj nobeden ne izostane in taki so storili nad 2 m. visoka debla v prvem letu na mojem jako slabem zemljišču, zbog letošnje dolgotrajne suše, ker se jim ni čisto nič prilivalo.

Ko bi kateri prijatelj sadjerejstva nevesč zahteval poobližje kaj o tej zadevi, njemu priščno rad pismeno ali ustmeno ustrežem.

Pri Brežcih 10. nov. 1885.

Fr. Ogorevc,
sadjerejec in drevesničar.

Kako ogrče pokončati.

Neki francoski logar razglaša v nekem Francoskem gozdarskem časniku sredstvo, kako ogrče pokončati, ki je zelo priprosto in po mnogih skušnjah potrjeno. On ukazuje: Na raznih krajih zemljišča, na katerem se ogrči pokončati imajo se izkopljejo po 30 centimetrov globoke in ravno tako široke jame, v katere se ravno zavrevajočega gnoja nadeva in vse vkup zopet z izkopano prstijo pokrije. Malo po malem se ogrči, ki so v bližnjavi, v tote razgrete jame zlezejo. Ako se po tem toplega poletnega dneva take jame odprejo in gnoj, v katerem je večidel vse belo ogrčev, iz njih vzdigne in na solncu razgrne, ogrči v kratkem času na vročem solncu konec vzamejo. Ogrči se lahko tudi perutnini ali svinjam položé, da jih poberó.

Dober pomoček sadna drevesca zajčjega zoba varovati.

Vzame se $\frac{1}{4}$ apna, $\frac{1}{4}$ ilovice, $\frac{1}{4}$ kravjeka, $\frac{1}{4}$ goveje krvi in na jeden škaf imenovanih tvarin, ki se z vodo toliko zalijejo, da nastane srednje redek močnik, se prilije še 1 merica govejega žolča. Vse to se prav dobro pomeša in o suhem vremenu drevesa s to mažo do dobra pomažejo, ki je dež ne spere in tudi zajci se z njo pomazanih dreves ogibljejo. Jeden škaf te maže je zadosti za 4—500 drevesc. Stara drevesa s to mažo pomazana izgubijo mah in lišaje, iznebijo se vsega mrčesja in dobijo celo pomlajeno skorjo.

Sejmovi. Dne 12. decembra v Žalcu, v Studenicah; dne 14. dec. v Jurjem klostru, pri sv. Križu pri Ljutomeru, v St. Lovrencu v Prišlinu, v Ljutomeru, pri sv. Petru pod sv. gorami; dne 15. pri sv. Križu pri Slatini.

Dopisi.

Iz Maribora. (Nasvet nove postave.) Načrt postave gledé potrebe zakonske oglasnice ob ženitvah*), ki ga je poslanec za Brežice, ces. svetnik g. Jerman s tovarši v deželnem zboru v Gradcu predložil, glasi se takó-le:

§. 1. Moškim prebivalcem Štajerske vojvodine je za ženitev tako v deželi, kakor zunaj nje treba zakonske oglasnice, v kateri se od strani domače občine izreče, da ima prosilec v njej domovinsko pravico ter mu ona ne brani ženiti se, ozéroma, da mu po tem, ko se občina oporeka vsled poziva ni potrdila, nič več ne brani ženiti se.

*) Ta načrt ima še sicer le historičen pomen, ker ga je dež. zbor zavrgel, vendar ga še priobčimo, naj naši bralci izvedó, da v njem ni nikake nevarnosti za osebno prostost bilo.